

БАТЛАВ.
САНГИЙН САЙД

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

БАТЛАВ.
ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД
ХЭРГИЙН САЙД

Ц.НЯМДОВЖ

**ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТУСГАЙ САНГИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН
ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ**

Нэг. Хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага

1.1. Хууль зүйн үндэслэл шаардлага

“Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2016 оны 11 дүгээр сарын 03-ны өдрийн 51 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”-ийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3.3 дахь дэд заалтад “Засгийн газрын тусгай сангийн санхүүжилт, зарцуулалтыг ил тод, хяналттай болгох;” гэж, мөн “Засгийн газрын тусгай сангуудын талаар авах арга хэмжээний тухай” Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 87 дугаар тогтоолоор Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль болон холбогдох бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулахаар тусгагдсан.

1.2. Практик шаардлага

Одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль 2006 онд батлагдсан бөгөөд батлагдснаас хойш нийт 52 удаа нэмэлт, өөрчлөлт орсон. Уг хуулиар өнөөдрийн байдлаар нийт 29 тусгай санг байгуулан үйл ажиллагааг нь зохицуулж байна.

Сангийн яамнаас Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан, Тариаланг дэмжих сан, Мал хамгаалах сан, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан, Боловсролын зээлийн сан болон Авто замын сангийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт, шалгалт хийсэн ба Засгийн газрын бусад тусгай сангийн үйл ажиллагааг өмнөх онуудад хийгдсэн шалгалтын тайлан, төсвийн гүйцэтгэл зэрэгт үндэслэн судалсан. Засгийн газрын тусгай сангуудад хийсэн шалгалт, судалгааны үр дүнд зөрчилтэй олон асуудал үүссэн байх бөгөөд тодруулбал, зарим тусгай сангийн чиг үүрэг давхцалтай, эх үүсвэрийг зориулалтын бусаар ашигласан, түүнд тавих хяналтын чиг үүргийг хэрэгжүүлээгүй, сангийн хөрөнгийг үндэслэлгүй, хууль зөрчиж зарцуулсан зэрэг нийтлэг зөрчил гарсан байна.

Тухайлбал, зээл, татаас, урамшуулал олгодог сангууд болох Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан, Тариаланг дэмжих сан, Мал хамгаалах сангуудын зээл, санхүүгийн дэмжлэг нь хугацаандаа эргэн төлөгддөггүй, хугацаа хэтэрсэн өр төлбөртэй, өр төлбөрийг барагдуулах чиглэлээр ажилладаггүй, тодорхой төсөл арга хэмжээг сонгон шалгаруулалтгүй явуулсан, олон нийтийн хяналтгүй зээл олгодог, хоорондоо уялдаа холбоо муутай ажилладгаас үүдэн өөр өөр сангаас давхардуулан зээл олгосон, үйл ажиллагаандаа баримталж байгаа журам, дүрэм нь тодорхойгүй, эсхүл хүчингүй болсон зэрэг зөрчил, дутагдал үүссэн байна.

Тухайлбал, 2018 оны 9 дүгээр сарын 31-ний байдлаар Тариаланг дэмжих сангийн нийт өглөг 141.1 тэрбум төгрөг, авлага 131.9 тэрбум төгрөг байгаагаас хугацаа хэтэрсэн найдваргүй зээл 72.1 тэрбум төгрөг байна. Мал хамгаалах сангийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хийсэн шалгалтаар нийт 29.9 тэрбум төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна.

Иймд үйл ажиллагааны давхардлыг арилгах, иргэд, аж ахуйн нэгжид хүртээмжтэй болгох, үргүй зардлыг бууруулах, хяналт хариуцлагын тогтолцоог сайжруулах зорилгоор Тариаланг дэмжих сан, Мал хамгаалах санг татан буулгаж, хөрөнгийн эх үүсвэр, өмнө үүссэн өр, авлагыг нь одоогийн Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх санд шилжүүлж, үйл ажиллагааг сайжруулан, нэгтгэх байдлаар зохион байгуулах нь зүйтэй байна.

Мөн зарим сан огт үйл ажиллагаа явуулж байгаагүй, цаашид ашиглах боломжгүй, түүнчлэн бие даасан сан байх шаардлагагүй, тухайн чиг үүргийг төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсөвт төсөл, хөтөлбөр хэлбэрээр хэрэгжүүлэх боломжтой зэрэг асуудал гарсан. Эдгээр санд Үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх сан, Олон улсын хамтын ажиллагааны сан, Монгол судлалыг дэмжих сан, Ирээдүйн тэтгэврийн нөөц сан, Эрсдэлийн сан, Засгийн газрын өрийн баталгааны сан, Агаарын бохирдлын эсрэг сан тус тус орж байна. Иймд эдгээр санг хаах буюу татан буулгах шаардлага үүссэн байна.

Дээр дурдсан тусгай сангуудаас гадна нийт тусгай сангуудын хөрөнгийн зарцуулалт, ажлын албаны үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг боловсронгуй болгож, олон нийтэд нээлттэй, ил тод байх, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх зохицуулалтыг тусгаж мөрдүүлэх шаардлагатай байна.

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1-д заасны дагуу хуулийн хэрэгцээ, шаардлагыг тандан судлахад эдгээр зөрчил, хийдлийг зөвхөн хуульд өөрчлөлт оруулах замаар шийдвэрлэх боломжтой байна. Одоо хэрэгжиж байгаа Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн нийт заалтын 50-аас дээш хувьд нэмэлт, өөрчлөлт орсон байх тул Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1.1-т заасан үндэслэлээр хуулийн төслийг шинэчлэн найруулах нөхцөл бүрдсэн байна.

Хоёр. Хуулийн төслийн зорилго, ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Хуулийн төслийн зорилго нь Засгийн газрын тусгай сангуудын чиг үүргийн давхардлыг арилгах, шаардлагагүй тусгай сангуудыг татан буулгах, зарим санг нэгтгэх, тэдгээрийн үйл ажиллагаа, удирдлагыг боловсронгуй болгож, ил тод байдал, хяналтыг сайжруулахад чиглэгдэнэ.

Хуулийн төсөл нь 6 бүлэгтэй байх бөгөөд доор дурдсан асуудлыг зохицуулна.
Үүнд:

Нэгдүгээр бүлэгт Хуулийн зорилт, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль тогтоомж, нэр томъёоны тодорхойлолт болон хуулийн үйлчлэх хүрээг нарийвчлан тодорхойлно;

Хоёрдугаар бүлэгт Засгийн газрын тусгай сан, түүний төрлийг шинэчлэн тогтооно;

Гуравдугаар бүлэгт Засгийн газрын тусгай сангийн нийтлэг эх үүсвэрийг тусгана. Мөн тусгай сан тус бүрийн зориулалтыг нарийвчлан зохицуулж, тэдгээрийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх, хөрөнгийг зарцуулах үндэслэлийг тогтооно;

Дөрөвдүгээр бүлэгт Засгийн газрын тусгай сангаас санхүүжилт олгох хэлбэр, журмыг нарийвчлан зохицуулна;

Тавдугаар бүлэгт Засгийн газрын тусгай сангийн тайлагнал, ил тод байдал, хяналт тавих асуудлыг зохицуулна;

Зургаадугаар бүлэгт Засгийн газрын тусгай сангийн үйл ажиллагаанд хориглох зүйл, хууль тогтоомж зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлага зэргийг тус тус тусгана.

Гурав. Хууль батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал

Хуулийн төсөл батлагдсанаар Засгийн газрын тусгай сангуудын үйл ажиллагааны давхардлыг арилгах, түүний зарцуулалтыг оновчтой, үр ашигтай, хүртээмжтэй бөгөөд ил тод болох, хяналт хариуцлагын тогтолцоо сайжирч, төсвийн сахилга бат улам нэмэгдэх, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх зэрэг нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн зэрэг үр дагавар бий болно гэж үзэж байна.

Дөрөв. Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын Олон улсын гэрээ болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, уг хуулийг хэрэгжүүлэхэд шинээр боловсруулах, хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болсонд тооцох тухай хууль тогтоомж

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн боловсруулах бөгөөд хуулийн зөрчил, хийдэл үүсэхгүй болно.

Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлтэй холбогдуулан Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай, Өрийн удирдлагын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Агаарын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Тариалангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Ирээдүйн тэтгэврийн нөөц сангийн тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай зэрэг хуулийн төслийг дагалдуулан боловсруулна.

---oOo---